

מראי מקומות- זבחים נ"ו

חולין לעזרה או לא, ומתחלה הי' ר"ל מסברא דאין זה נחשב חולין לעזרה, שהרי אין בה קדושת עזרה ממש, רק דנתרבה לענין אכילה, אבל ע"ש שהביא ראי' דבאמת אם הביא חולין לשם הוי חולין בעזרה. וע"ש מש"כ בסוף דבריו לדון באם נפלו מחיצות, למ"ד דקדושה לעתיד לבוא, האם אמרי' דכיון דאין פתוחות עוד לקודש, ממילא שוב אינם קדושים, כיון דבפועל אינם פתוחים לקודש, או דלמא עדיין קדושתן עליהן, כיון דהי' להם קדושה מעיקרא, וצ"ע.

(ד) **אמר רבינא, סמי מכאן אכילה- ולכאור' משמע דכן מסיק הגמ', דאכילה אין צריך להיות בפני הפתח, רק לפני אהל מועד. וכן דייק החק נתן ממש"כ רש"י לעיל (נה: ד"ה לאכילת קק"ד), דכ' דקס"ד השתא דלאכילה נמי בעיא פתח, ולקמן אמרי' סמי מכאן אכילה. אולם הביא מש"כ תוס' בשבועות (יז:), דנקט דבאמת למסקנא אף לאכילה צריך להיות כנגד הפתח, וע"ש מש"כ לבאר דתי' הגמ' הי' רק לפי סברת המקשן דסבר דהברייתא מיירי שלא כנגד הפתח, אבל לסברת התרצן דאמר מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפתח, א"כ שפיר י"ל דהברייתא מיירי כנגד הפתח, וא"כ אין צריך לומר דלאכילה לא בעי כנגד הפתח, ושפיר ס"ל לתוס' בשבועות דכן קי"ל.**

(ה) **מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה- ע' במקדש דוד (ט"ז, ב', ד"ה והנה בדם) דכ' לחקור בהא דדם נפסל בשקיעת החמה, האם זה דוקא לאחר קבלתו, או דלמא אפי' דם לפני קבלה נפסל בשקיעת החמה. וע' בהערת שמועת חיים שם שהביא מש"כ הריטב"א בחולין (ג') דקודם קבלת הדם אין הדם נפסל ביוצא, וכ' האבן האזל (פסוהמ"ק י"ג, א', ב') דלדברי הריטב"א י"ל דה"ה לענין לינה דאין הדם נפסל קודם קבלתו.**

(ו) **לדם שנפסל בשקיעת החמה- ע' במקור ברוך (א', י"ב) שכ' לחדש דאף דהדם נפסל בשקיעת החמה, מ"מ אינו עובר בלאו דלא**

(א) **לאכילה שאני- וא"כ מבואר דאף דלענין טומאה אין דינן כעזרה, מ"מ לענין אכילה שאני, ויכולין לאכול שם קדשי קדשים. והק' השלום רב בשם הגר"מ שפירא, הא אי' במשנה בפ"ק דכלים דעשר קדושות הן, והביא שם קדושה דעזרת נשים, ולמעלה מזו של העזרת ישראל. ולכאור' לפי דברי הגמ' כאן, יצא שיש י"א מדרגות של קדושה, שהרי לשכות הללו קדושים הם לאכילה אבל לא לטומאה, והניח בצ"ע.**

(ב) **לאכילה שאני- כ' החק נתן דעכשיו אין צריך עוד למה שתי' הגמ' לעיל דתוכן קודש היינו מדרבנן, די"ל דשפיר הוי תוכן קודש לענין אכילה, דהתורה ריבתה חצירות הרבה לאכילה, וא"כ י"ל דאין שום איסור טומאה שם, אף מדרבנן. וכ' דלכן לא כ' הרמב"ם שום איסור טומאה דרבנן, דכל הדין דקדושים הם, היינו רק לאכילה, אבל לענין טומאה אינן קדושים כלל. אלא דהק' על כל תי' הגמ', איך שייך לומר לאכילה שאני, הרי קאמר לעיל כהנים נכנסים לשם ואוכלים וכו' למעוטי מאי, לאו למעוטי לשכות, וכו', אלמא דהמיעוט הוא לגבי אכילה ג"כ. וכ' דאפשר די"ל דהא דאמרי' למעוטי קאי רק אהא דשוחטין שם ק"ק וחייבין משום טומאה, אבל לא לענין אכילת ק"ק, דזה לא הובא שם למעט, אלא להורות לנו מקום אכילת ק"ק.**

(ג) **לאכילה שאני, אבל לענין טומאה לא- ע' במקדש דוד (י"ד, ט') שהביא מהתוספתא במעשר שני דחולק, וס"ל דלשכות הפתוחות לקודש הרי הם כעזרה לכל עניניו, וע"ש שביאר המקד"ד דנח' סוגיין והתוספתא נח' בענין מקור דלשכות קדושות, ע"ש. וע"ש עוד שכ' לדון באיזה שאלות לענין קדושת הלשכות לפי הגמ' כאן, דמה דאין בשר שנכנס לשם נפסל ביוצא, היינו דוקא משום דבשר הוא וראוי לאכילה, אבל לגבי דם ואימורין, דאין בהם דין אכילה, לכאור' הוי כחורן ממש, ונפסלים משום יוצא. וע"ש עוד דדן אם מי שהביא חולין לשם אם נחשב**

ילין, דלאו זה לא שייך אלא בבשר ואימורין, אבל בדם, דלא שייך בו איסור נותר, או פיגול, או מעילה, לא שייך בו גם איסור בל ילין. וע"ש שהאריך בזה, וכ' דגם בעל הזכר יצחק כ' לו כן.

(ז) **שנפסל בשקיעת החמה** - ולכאור' תמוה, הרי בלא"ה אינו יכול לזרוק בלילה, משום דזריקת דם הוי ככל עבודות דצריכין להיות ביום. וכ' רש"י דכוונת הגמ' הוא דלא מהניא ל' הלנה בראש המזבח כדי שיהי' יכול לזרוק למחר, דהדם נפסל בשקיעה, אפי' בראש המזבח. והק' תוס' דמהו למ"ד דלינה מועלת אף בראש המזבח. וע"ש שכ' לפרש באור"א, דשקיעת החמה דסוגיין היינו תחלת שקיעה, קודם צאת הכוכבים, דאף דאחר שקיעה עדיין יום הוא לענין מצוות התלויות ביום, מ"מ כאן מהרבותא לומדין דהדם נפסל מיד בתחלת שקיעה, אף דמצד הל' זריקה הי' שייך לזרוק עד צאת הכוכבים. וע' בשאגת ארי' (י"ז) שכ' להוכיח באריכות דבאמת דם אינו נפסל עד צאת הכוכבים (וע"ש שכ' דנפק"מ לדידן לענין זמן תפלת מנחה), והוא תי' לקו' רש"י ותוס' באור"א, דלגבי דין זריקה, ה"א דרך זריקה המתרת צריך להיות ביום, אבל שאר ג' זריקות שאינם מעכבות הכפרה, ואינן אלא למצוה, ה"א דדינן כמו הקטרה, ויהי' מותר לעשותן אף בלילה, ולכן בא הכתוב לומר דדם עצמו נפסל בשקיעה, וא"כ אינו יכול שוב לעשות כלום עם הדם לאחר שקיעה (וע"ע בקהלות יעקב סי' כ"ט מש"כ להק' על השאג"א, ואכ"מ). וע"ע ברש"ש דכ' ליישב דנפק"מ לענין פיגול, די"ל דאם הי' רק משום ביום צוותו, ה"א דמי שחושב על זריקת דם בלילה אינו מפגל הקרבן, דהו"ל כמו שחושב שיקריבוהו פסולים, לזה צריך קרא לומר דהם עצמו פסול. ובמה דרש"י ותוס' לא ס"ל לנפק"מ זו, ע' בחי' ר' ארי' לייב (ב', כ"ד) מש"כ בדעתם.

(ח) **ודלמא ה"ק רחמנא, אי קריב דם האידנא ניתאכיל בשר האידנא ולמחר, אי קריב דם למחר וכו'** - ע' בחי' ר' ארי' לייב (ב', כ"ד, ב') שהביא מה שהק' השאגת ארי' (י"ז) מכאן על מש"כ תוס' שהבאנו לעיל, דסוגיין אתי

אפי' למ"ד דלינה מועלת על גבי המזבח, וא"כ מה שייך לומר שיזרוק הדם למחר, הרי הדם פסול בלינה. ותי' השאג"א דאולי קו' הגמ' הוא דיש לפרש דזהו ביאור הקרא גופא, דמהך קרא נלמד דזביחה והקרבה אינם ביום א', אלא דהזריקה כשרה גם ביום שלאחריו, וממילא נמצא דאינו נפסל בלינה. אלא דנשאר בקו', דא"כ מה הק' הגמ' דא"כ זבחו ל"ל, דאי לאו דכתבה תורה לא הוה מצינן למילף דכשר הזריקה אף ביום שלאחריו, וע' מה שהאריך ר' לייב בזה, ואכ"מ.

(ט) **מחשבין בדמן משתשקע החמה ובבשרן ובאימוריהן משיעלה עמוד השחר** - ע' בחזון איש (ליקוטים א', י"ג) שהוכיח מכאן דגם שירי הדם נפסלין בשקיעת החמה, דהא התנא נחית לפרט כל החלוקות, ואם אי' שהי' איזה חילוק בדם גופי' בין דם זריקה לשירי הדם, הי' צריך התנא לפרט חילוק זה, אע"כ דאין חילוק בזה, וגם השירים נפסלים בשקיעת החמה. ואולם הביא מהלקוטי הלכות (והוא לעיל ל"ח, בזבח תודה ד"ה שלש) דלא ס"ן כן, אלא דשירים אינן נפסלים לאחר שקיעה.

(י) **חזקי' אמר כשר דהא לא אינתיק לשריפה, וכו'** - הק' האילת השחר, מה לי אם לא אינתיק לשריפה, הרי סכ"ס אינו ראוי לאכילה, וא"כ למה אינו פיגול. וכ' דמשמע דבין חזקי' ובין ר' יוחנן ס"ל דתלוי בדין נותר, וכדמבואר בהמח' שהגמ' הביא אחר זה, דמשמע דבאמת מח' א' הוא, ודין פיגול תלוי בשם נותר. והק', מהכ"ת דדין פיגול יהי' תלוי בשם נותר, וכ' דאולי משום שהתורה סמכם להדדי, וצ"ע.

(יא) **ר' יוחנן אמר פסול, דהא אידחי לי' מאכילה** - ע' בעולת שלמה דכ' להסתפק לפי ר' יוחנן, מהו אם מחשב לאכול הפסח לאחר חצות, דהא שם אידחי לי' מאכילה (לדעת ראב"ע), או דלמא שאני התם דאין כרת. וכן כ' להסתפק לענין המחשב לאכול הפסח ביום י"ד, דאינו זמן האכילה, אבל עדיין אינו נותר, והניח בצ"ע [ולכאור' משמע דס"ל דאין הב' מחלוקות תלויות זב"ז, דודאי אי"ז נותר, וצ"ע בזה]. וע"ע בלקוטי הלכות בסוף פרקין (זבח תודה ד"ה אלמא) בזה,

דמשמע דנקט דבאמת אינו חייב במחשבת
פיגול אם מחשב לאחר חצות.

יב) ונאכלין בכל העיר- פרש"י, כדכתי' והבאתם
שמה, וכו', רש"י הביא הא דמעשר ובכור,
ולא הביא הא דקרבתן פסח. וע' בחשק שלמה
דכ' דמקרא מלא הוא בסוף פ' ראה, דכתי'
ואכלת שם במקום אשר יבחר ד', ושם מיירי
בקרבתן פסח.

יג) ואינו נאכל אלא למנויו- פרש"י, שנמנו
בדמי לקיחתו. וכ' הגר"ז על הרמב"ם (עמ'
נב) לפרש, דכוונת רש"י לומר דעיקר דין של
מנויים הנאמר בפסח הוא שיהי' לו חלק
בהקרבתן בקנין ממון, שיהא שלו לאכילת
הבשר, ולא סגי שיהא שלו לענין הכפרה
כדאי' בשאר הקרבנות, וע"ש שביאר המקור
לדין זה.